

**EKOSOSIAALINEN
SIVISTYMINEN**

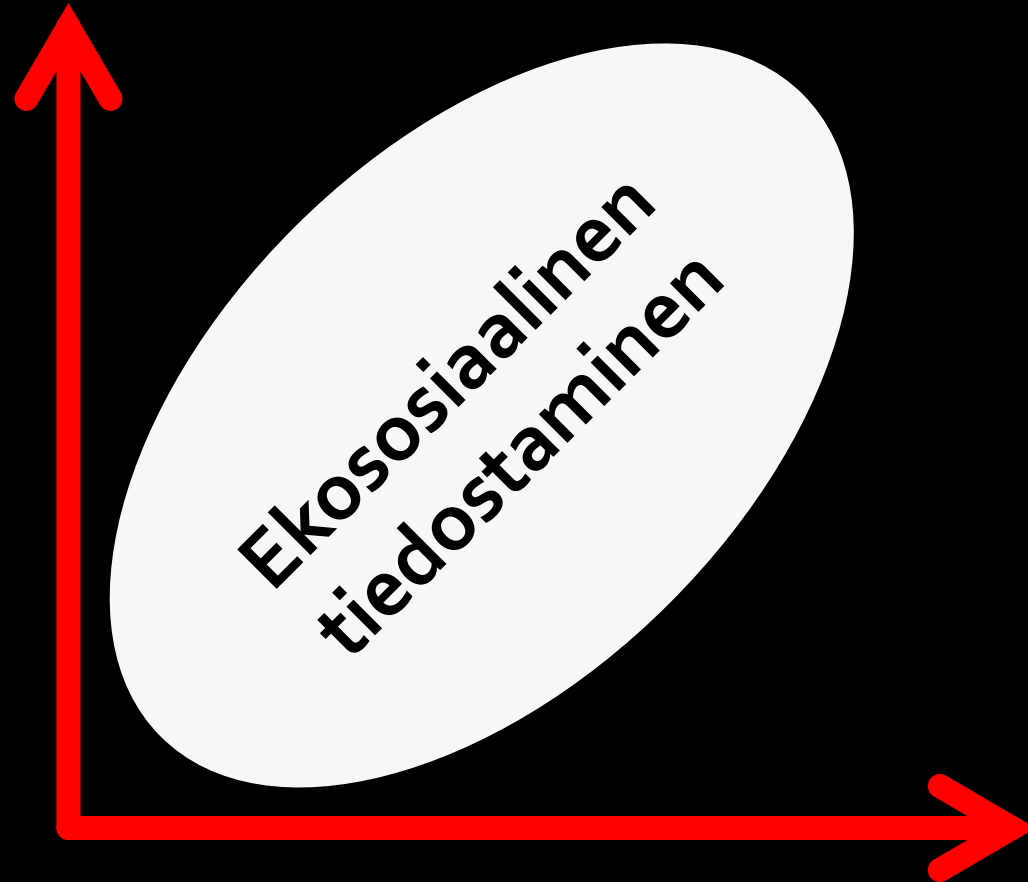
Sivistyksemme laatu määrittyy
siinä, millaiset hyvän elämän
edellytykset jätämme meidän
jälkeemme eläville ihmisille.

Maapallon rajat tulevat vastaan kolmesta syystä

- a) väestönkasvu
- b) massakulutuskuulttuurin valtavirtaistuminen
- c) elämän yksilökeskeistyminen

Kaikki tulevaisuuteen liittyvät suuret haasteet palautuvat ekologisiin ja sosiaalisiin lähtökohtiin

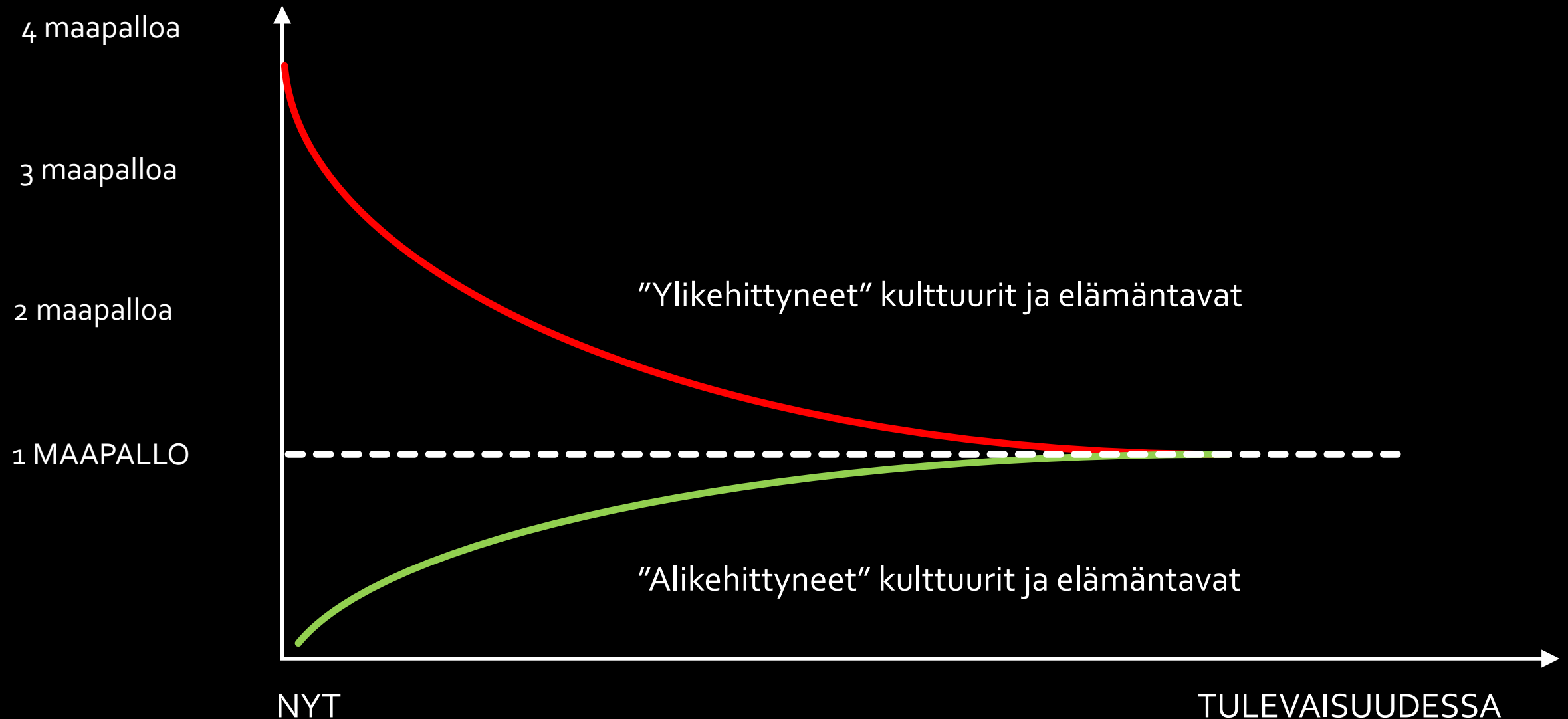
Sosiaaliset huolet
ihmisoikeudet,
arvokas elämä,
oikeudenmukaisuus,
tasa-arvo

Ekologiset huolet
elämän edellytysten säilyminen,
planetaariset rajat, luonnonvarat

RATKAISU

Luonnonvarojen hyödyntäminen, saastuminen ja päästöt tasa-arvoiseen yhden planeetan politiikkaan pyrittäessä

Hyvä elämän tekijät

ELINTASO

Aineellinen edistyminen

Määrälliset kriteerit

ELÄMÄNLAATU

Aineeton edistyminen

Laadulliset kriteerit

SISÄLTÖ

1. Miten tähän tultiin?
2. Elämän merkityssisällöt syntyvät kytköksistä
3. Erillisyydestä yhteyksien tunnistamiseen
4. Jokaisessa oleva ainutlaatuisuus esiin
5. Kestävän tulevaisuuden osaaminen
6. Ekososiaalisen elämänorientaation omaksuminen

Miten tähän
tultiin?

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen on poikkeuksellinen menestystarina

- Äärimmäinen köyhyys vielä 1940-luvulla
- Viimeinen sotakorvausjuna lähti 1952
- Kuluttajat arvioivat kotitaloutensa rahatilanteen maaliskuussa 2018 paremmaksi kuin koskaan(*)

*)Suomen virallinen tilasto (2018). Kuluttajabarometri. Maaliskuu 2018. Helsinki: Tilastokeskus.

Suomi on maailman

vakain valtio

lukutaitoisin maa

onnellisin maa

poliittisesti vapain yhteiskunta

Suomessa on maailman

- paras koulutusjärjestelmä
- riippumattomin oikeuslaitos
- vakaimmat pankit
- vähiten järjestäytyntä rikollisuutta
- vähiten äitiyskuolemia

MUTTA

Toimimme edelleen
ikään kuin
ongelmanamme olisi
äärimmäinen köyhyys?

Masennus vei kymmenen suomalaista eläkkeelle joka päivä vuonna 2018

- masennus suurin yksittäinen syy työkyvyttömyyseläkkeeseen
- mielenterveyssyistä eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä 45 vuotta
- alle 30-vuotiaiden eläköityminen lisääntynyt 30% kymmenessä vuodessa

Yltäkylläisyyden ajan
ihmisen suurin vihollinen on
elämän merkityksettömyys
ja tarkoituksettomuus?

2

Elämän
merkityksisällöt
syntyvät
kytköksistä

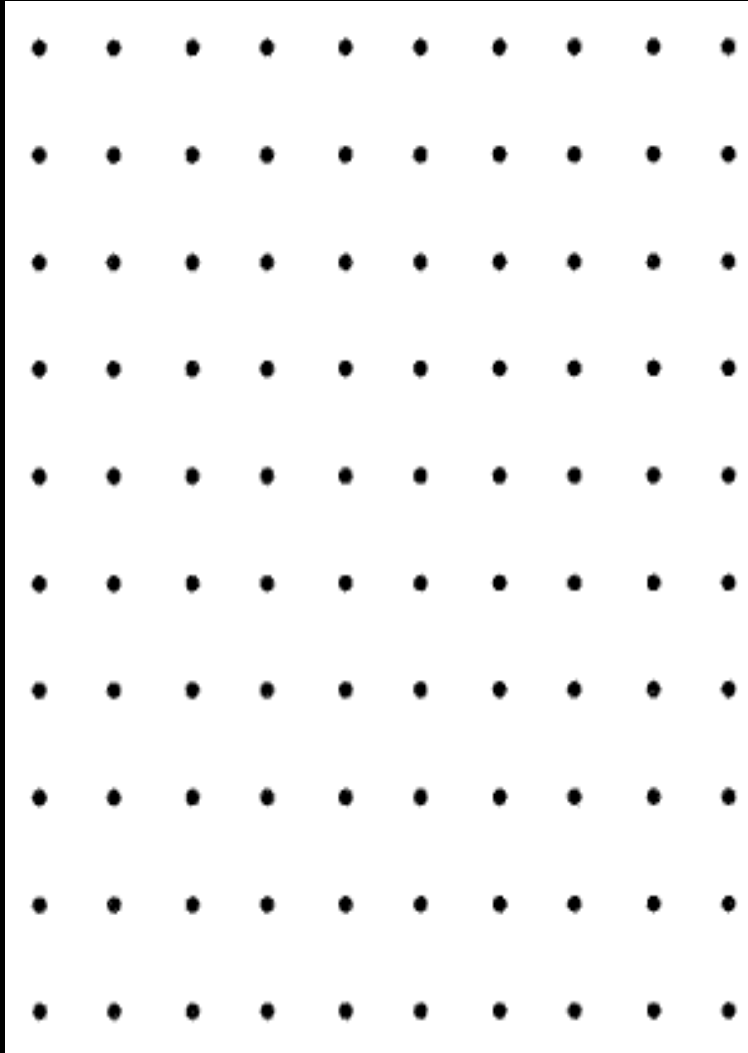
Merkityssisällön syntymisprosessi

**Tämän minä
osaan**

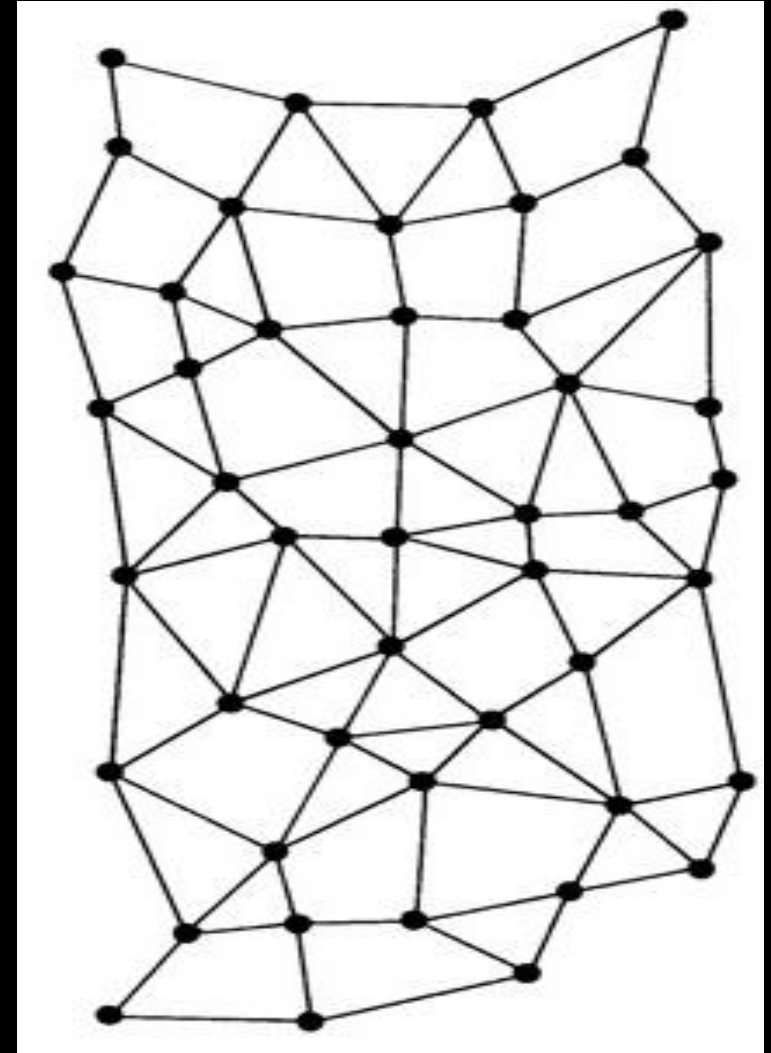
tarkoitus
mielekkyys
merkitys
motivaatio
flow

**Tätä maailma
tarvitsee**

Eläväksi osaksi itseä ympäröivää maailmaa

yksilökeskeisyys, eristyneisyys,
irrallisuus

liittyminen, kuuluminen, osallisuus

Millainen elämän
merkityksellisyyttä ja
arvokkuutta vahvistava
yhteiskunta voisi olla?

	TEOLLINEN YHTEISKUNTA: ELINTASON PARANTAMINEN	JÄLKITEOLLINEN YHTEISKUNTA: ELÄMÄNLAADUN KOHENTAMINEN
Hyvinvointikäsitys	materiaalinen, kulutuskeskeinen	henkinen, ihmissuhdekeskeinen
Ihmisen rooli yhteiskunnassa	kuluttaja, markkinaobjekti	aktiivinen kansalainen, subjekti, oman elämänsä tekijä
Elämän tarkoitus	elintaso, materiaalisen vaurauden maksimointi	elämänlaatu, arvokas ja merkitykselliseksi koettu elämä
Talouden toimintaperiaate	kilpailu, omistajien voittojen maksimointi	yhteistyö, yhteiskunnallisten epäkohtien korjaaminen
Luonnonvarat	lineaaritalous, kertakäyttöisyys	kiertotalous, jätettä ei ole
Energia	likainen energia	puhdas energia
Edistymisen mittaaminen	edistyminen on määrällistä, aineellista ja rajallista	edistyminen on laatuun liittyvää, aineetonta ja rajatonta

Joutsenvirta, M. & Salonen, A. (tulossa). *Sivistys vaurautena. Radikaalisti, mutta lempeästi kohti kestäväää yhteiskuntaa*. Basam Books

Salonen, A. (2019). Transformative responses to sustainability. In: Leal Filho W. (Ed.) *Encyclopedia of Sustainability in Higher Education*. Cham: Springer

Salonen, A. & Joutsenvirta, M. (2018). Vauraus ja sivistys yltäkyläisyyden ajan jälkeen. *Aikuiskasvatus* 38(2), 84-101

Salonen, A. & Åhlberg, M. (2012). The Path towards Planetary Responsibility – Expanding the Domain of Human Responsibility Is a Fundamental Goal for Life-Long Learning in a High-Consumption Society. *Journal of Sustainable Development*, 5(8), 13-26.

Tarvitaan kiihkotonta keskustelua tulevaisuuden suuntaviivoista, kuten vaikkapa siitä, että

- Kenelle lapselle suunniteltu yhteiskunta on huono? Entä ikääntyvälle?
- Mitä jos poistaisimme huono-osaisuutta talouskasvupakon sijasta?

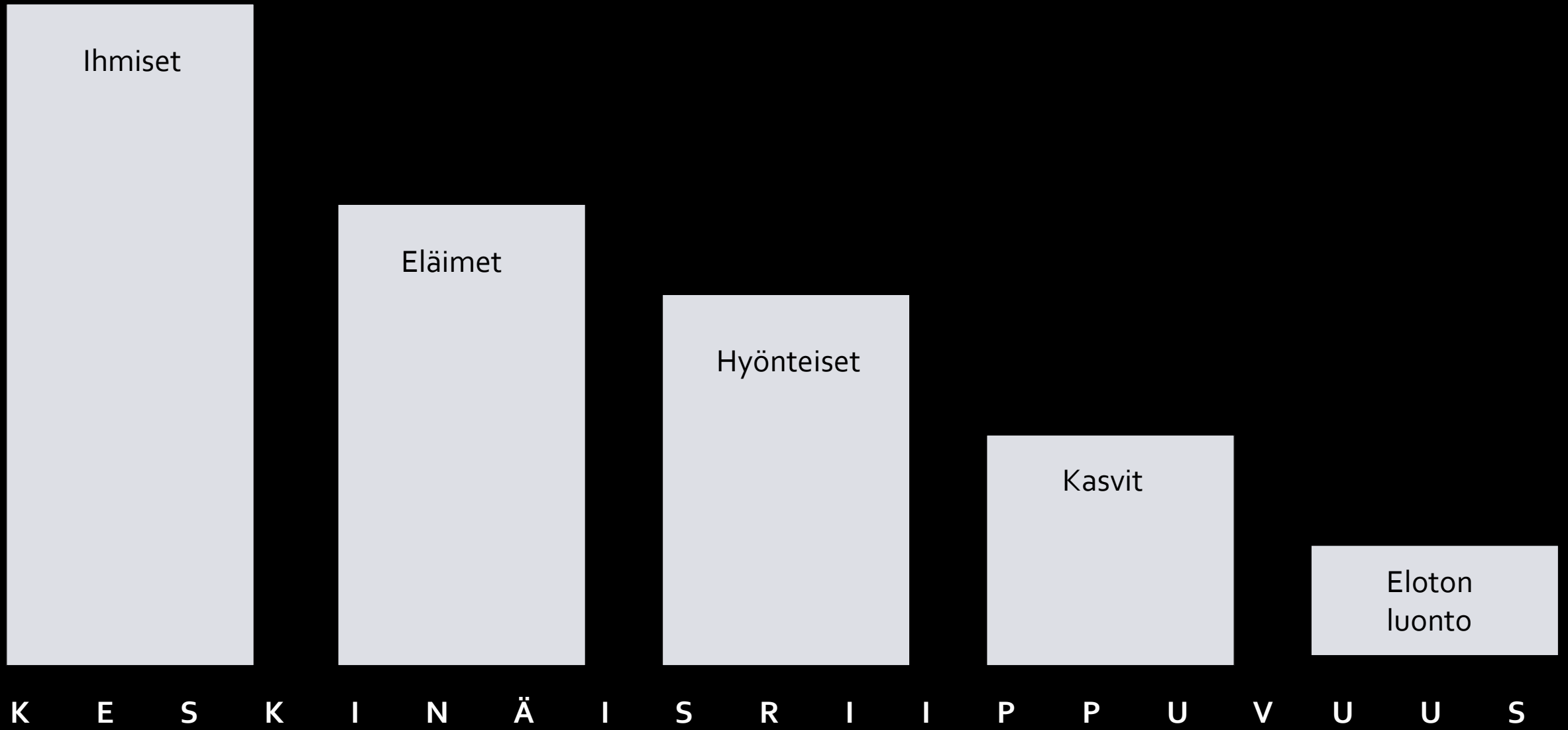
3

Erillisyydestä
yhteyksien
tunnistamiseen

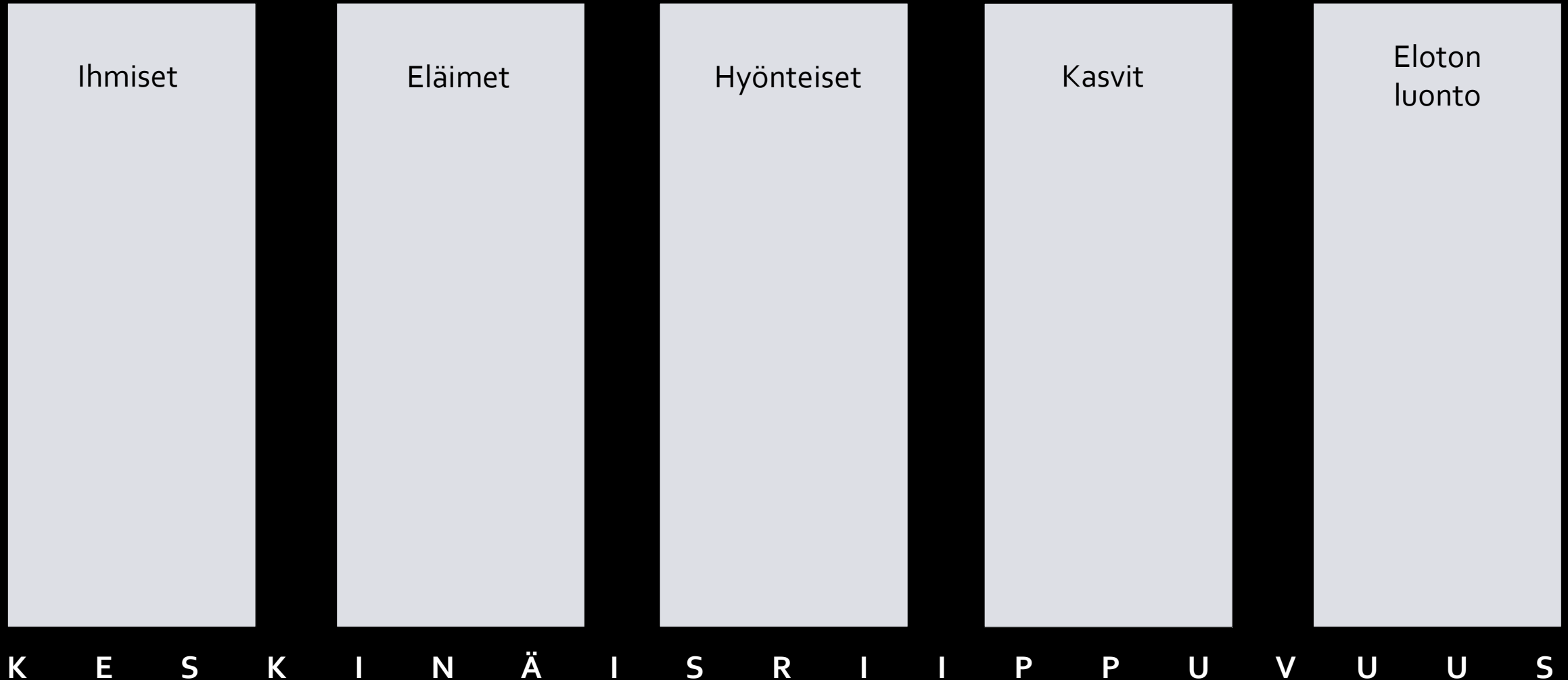
Köyhyyttä on se, ettei ole
yhteyttä toisiin ihmisiin,
joiden kanssa jakaa
elämän iloja ja suruja.

Elän osana itseäni
suurempaa kokonaisuutta:
"ME" sisältää muutakin
kuin ihmisiä

Huolenpidon kohteet ja niiden painoarvot ihmiskeskeisesti maailma hahmotettaessa

Huolenpidon kohteet ja niiden painoarvot ekosysteemikeskeisessä ajattelussa

Jokapäiväiset,
monenlaiset
kiinnittymiset tarjoavat
elämälle
merkityssisältöjä.

4

Jokaisessa oleva
ainutlaatuisuus
esiin

Voimauttavat kohtaamiset

Timo Pajunen

jaettu ymmärrys - kohtaava läsnäolo

**Onko kukoistavan ihmissuhteen,
organisaation ja yhteiskunnan idea
siinä, että tunnistamme toistemme
ainutlaatuisuutta ja teemme sitä
näkyväksi?**

tavoiteltavinta on saada muut kokemaan
itsensä vahvoiksi

onnistuja on se, joka saa muut ylittämään
itsensä

5

Kestävän tulevaisuuden
osaaminen

KOROSTUU NYT

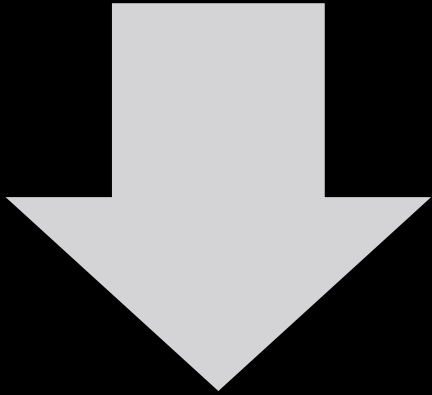
- **tiedot**
- **taidot**
- **pystyvyydet**
- **osaamiset**
- **kompetenssit**

TULEVAISUUDESSA

- **suhtautuminen**
- **asennoituminen**
- **motivoituminen**
- **itseohjautuminen**
- **itsereflektio**

Teknologiat pitävät huolen vauhdista

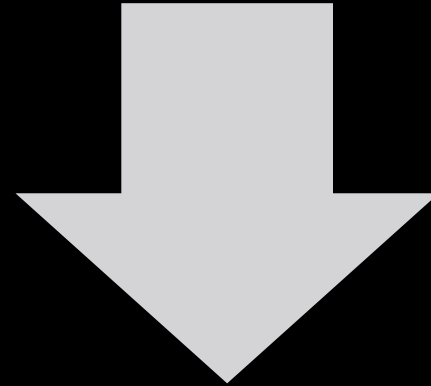
- lukittu tapa hahmottaa ympäröivää todellisuutta
- määrällinen orientaatio
- oman olemassaolon tiedostamattomuus

Vanhojen latujen parantelu

Ihminen näyttää suunnan

- avoimuus uusille tulkinnoille ympäröivästä maailmasta
- laadullinen orientaatio
- oman olemassaolon tiedostaminen

Uudelle lumelle siirtyminen

järki + tunne + mielikuvitus

Kognitiivinen
lähestyminen

Asioiden tekeminen
paremmin

Olevan parantelua

Metakognitiivinen
lähestyminen

Tehdään parempia
asioita

Vielä olemattoman
kuvittelemista

Transformatiivinen
lähestyminen

Määritellään ihmisenä olemista
ja suhdetta ympäröivään
todellisuuteen uudelleen

Vielä olemattoman
kuvittelemista

Kaikki uusi edellyttää kuvittelukykyä eli

- olemattoman ajattelemista ja
- poissaolevan nimeämistä.

Kuviteltu olematon voidaan tehdä olemassaolevaksi todellisuudeksi – jos niin halutaan.

KULTTUURISTA TULEE TALOUDEN VETURI?

Kuvataiteet, musiikki, näyttämötaide,
kirjallisuus, tanssi, leikki...

1. Tuottaa havahtumisia
2. Saattaa toisenlaiseen
3. Täydentää ja uudistaa todellisuuskäsitystä
4. Tarjoaa merkityksiä olemassaololle
5. Ylevöittää mieltä
6. Vahvistaa myötätuntoa

Ekososiaalisen
elämänorientaation
omaksuminen

6

Aineettomat asiat
voivat kasvaa rajattomasti,
mutta aineelliselle kulutukselle
maapallo asettaa rajat.

ELINTASO

ELÄMÄNLAATU

Kaikkialla maailmassa ollaan
siirtymässä sellaisiin
elämäntapoihin ja
yhteiskunnallisiin rakenteisiin,
joilla toteutetaan
ilmastoneutraalius vuoteen 2050
mennessä.

Ekososiaalinen sivistys
vahvistaa sitä, mikä on
runsasta, ehtymätöntä ja
kaikkien saatavilla!

LOPUKSI

Aineetonta, runsasta ja kaikkien ulottuvilla?

- arvokkuuden, merkityksen ja tarkoituksen tunne
- luottamus
- tyytyväisyys elämää kohtaan
- elämänilo

Kiitos

Arto O. Salonen
www.artosalonen.com
@artoosalonen